

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Tijdelijk besluit experiment inspanningsplicht WW

1. Wat is de aanleiding?

De aanleiding voor dit experimentele onderzoek is de wens naar meer inzicht in de werking van de sollicitatieplicht als invulling van de inspanningsplicht in de Werkloosheidswet (WW). De afgelopen jaren is veel onderzoek gedaan naar de werking van de WW, maar lang niet alles is onderzocht. Er bestaan verschillende beelden over de doeltreffendheid en doelmatigheid van de sollicitatieplicht, als invulling van de wettelijke inspanningsplicht. Vanwege een gebrek aan onderzoeksresultaten kunnen hier geen harde uitspraken over worden gedaan. Ook is er geen onderzoek gedaan naar alternatieve invullingen van de sollicitatieplicht in het kader van effectiviteit.

Het kabinet vindt het belangrijk dat bruikbare kennis ontstaat om de effectiviteit van de sollicitatieplicht als invulling van de inspanningsplicht te versterken. Dit Besluit maakt het mogelijk om (1) te onderzoeken wat de effectiviteit van de sollicitatieplicht is en (2) wat het effect is van een alternatieve invulling van de inspanningsplicht met meer aandacht voor individuele afspraken.

2. Wie zijn betrokken?

De onderzoeksopzet en AMvB wordt opgesteld in overleg met UWV, sociale partners en de cliëntenvertegenwoordiging. Deze partijen worden ook betrokken bij het onderzoek naar de uitkomsten van het experiment.

3. Wat is het probleem?

Vanwege een gebrek aan onderzoeksresultaten kunnen op dit moment geen harde uitspraken worden gedaan over de werking van de sollicitatieplicht. Er is tot op heden geen compleet onderzoek gedaan naar de werking van de huidige sollicitatieplicht als invulling van de inspanningsplicht en het effect daarvan op de uitstroom naar werk voor WW-gerechtigden. Ook is er geen onderzoek gedaan naar alternatieve invullingen van de sollicitatieplicht in het kader van effectiviteit. Dit experiment maakt het mogelijk om toekomstbestendig en effectief beleid te ontwikkelen dat gebaseerd is op wetenschappelijke inzichten.

4. Wat is het doel?

Het centrale doel van het onderzoek is te analyseren wat de effectiviteit van de huidige sollicitatieplicht als invulling van de inspanningsplicht is én wat de effectiviteit van een alternatieve invulling met meer aandacht voor individuele afspraken is.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Door middel van dit onderzoek wordt informatie vergaard waarmee de invulling van de inspanningsplicht in de WW kan worden versterkt. Daarmee kan toekomstbestendig en effectief beleid worden ontwikkeld dat gebaseerd is op wetenschappelijke inzichten. Het doel is om hiermee de uitstroom uit de WW te bevorderen en om de WW-gerechtigden hierbij op de best mogelijke manier te helpen. Dit onderzoek past in de geest van de Werkloosheidswet en sluit aan op de centrale doelstellingen (te weten: het zo effectief mogelijk activeren van WW-gerechtigden, om een snelle(re) (duurzame) uitstroom te bevorderen).

6. Wat is het beste instrument?

Het onderzoek vergelijkt kort gezegd drie varianten van invulling van de inspanningsplicht met elkaar, te weten:

- 1. Huidige invulling:** de standaard verplichting van 4 sollicitatieactiviteiten per 4 weken op basis van het Besluit sollicitatieplicht werknemers WW en IOW 2021, inclusief de huidige, bij UWV geautomatiseerde, registratie en handhaving hierop.
- 2. Eigen initiatief-variant:** de WW-gerechtigde zoekt op eigen initiatief werk, dus zonder inspanningsplicht waarop wordt gehandhaafd, maar mét ondersteuningsaanbod vanuit UWV binnen het huidig dienstverleningsconcept.
- 3. Individuele afspraken-variant:** de norm hierbij is maatwerkafspraken voor iedere WW-gerechtigde vanaf de start van de WW-uitkering, waarbij het voor de WW-gerechtigde verplicht is om zelfstandig (maar indien gewenst met ondersteuning van UWV) een plan van aanpak op te stellen inzake de re-integratieactiviteiten. Dit plan wordt beoordeeld door UWV en hier wordt periodiek feedback op gegeven door de adviseur werk. Op dit afspraken uit dit plan wordt ook gehandhaafd.

Voor de eigen initiatief-variant gelden afwijkende regels dan wettelijk verankerd in de WW. Bij deze variant wordt op een representatief deel van de WW-populatie een ander regime toegepast, waarbij de sollicitatieplicht niet geldt en er geen handhaving op wordt verricht. Om zuiver te kunnen meten is het nodig dat de WW-gerechtigden in deze groep gevoelsmatig ervaart 'geen inspanningsplicht te hebben'. Alleen op die manier kunnen inzichten worden verkregen over of de inspanningsplicht in de huidige vorm voor een prikkel zorgt die bij afwezigheid van een dergelijke plicht zou ontbreken en of dit, in de geest van de twee centrale doelstellingen van de WW, de gewenste beleidsmatige effecten heeft op de uitstroomkansen. Het verkrijgen van deze inzichten acht de regering nodig om keuzes te kunnen maken die de effectiviteit van de WW kunnen versterken. Aan deze groep wordt overigens wel (verschillende vormen van) reguliere dienstverlening op het gebied van uitstroom naar werk aangeboden. Tevens zullen voor deze groep andere verplichtingen in het kader van de WW onverkort blijven gelden. Dit is belangrijk om op zuivere wijze enkel de effecten van de sollicitatieplicht te meten.

Aan deelnemers in deze groep (de eigen initiatief- groep) wordt wel (verschillende vormen van) dienstverlening gericht op uitstroom naar werk aangeboden, maar zij kunnen in eerste instantie niet gehouden worden aan een vorm van inspanning en dus in principe niet geconfronteerd worden met een maatregel ex artikel 27 WW vanwege het niet voldoende voldoen aan deze verplichting, omdat er gedurende de looptijd van het onderzoek ten aanzien van die groep met betrekking tot de inspanningsplicht niet handhavend wordt opgetreden. Dit vraagt om nadere waarborgen in het onderzoek ten opzichte van deze groep, die als volgt worden ingekleed:

- *Transparantie:* WW-gerechtigden binnen deze groep worden zorgvuldig en uitvoerig geïnformeerd over hun deelname aan het experiment en de (eventuele) effecten daarvan;
- *Vrijwilligheid:* Uitgangspunt van dit onderzoek is vrijwilligheid van de WW-gerechtigde om deel te nemen aan het experiment. Deelname kan nimmer verplicht worden. WW-gerechtigden nemen deel, nadat (schriftelijk) kennis is genomen van de voorwaarden van het experiment, waaronder de veranderde verplichtingen die volgen uit deelname van het experiment. Op deze manier wordt gewaarborgd dat de keuze om deel te nemen aan een experiment (en daarmee ongelijke plichten) geïnformeerd plaatsvindt. Dat is van belang aangezien deelname aan het experiment het geheel aan verplichtingen ten opzichte van het niet deelnemen aan het experiment verandert. De onderzoeksgroep van de eigen initiatief- en individuele afspraken-variant krijgt de mogelijkheid om tóch voor de reguliere sollicitatieplicht te kiezen. Er wordt hen duidelijk gemaakt dat zij binnen een maand na ontvangst van de brief waaruit blijkt dat zij deelnemen aan het onderzoek ervoor kunnen kiezen om deelname aan één van de onderzoeksvarianten te stoppen en over te gaan naar de reguliere sollicitatieplicht. Dit kunnen zij op diverse manieren kenbaar maken (via een digitaal bericht, door telefonisch contact of middels een schriftelijke reactie). Dit geldt niet voor de onderzoeksgroep van variant 1, omdat op hen het huidige kader al van toepassing is. Voor de onderzoeksgroep in variant 1 wordt deze

keuze overigens niet voorgelegd. Voor hen geldt namelijk het huidige wettelijke regime m.b.t. de sollicitatieplicht.

- *Overige verplichtingen:* op de WW'ers uit de eigen initiatief-variant blijven de overige WW-verplichtingen onverkort van toepassing, voor zover dit niet de 'harde' inspanningsplicht betreft. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het voldoen aan de overige controlevoorschriften ex artikel 26 WW en het Uitkeringsreglement WW. Ook geldt voor alle deelnemers van het onderzoek de inlichtingenplicht ex artikel 25 WW.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Dit besluit ziet op de verplichtingen van deelnemers (WW-gerechtigden) gedurende hun WW-uitkering en brengt geen financiële gevolgen met zich mee. Ten aanzien van de eigen initiatief-groep is er een risico dat deze groep later uitstroomt uit het WW-regime doordat zij minder (vaak) solliciteren. Om die reden zijn er nadere waarborgen ingebouwd in het onderzoek ten opzichte van deze groep (zie hierboven).

Er vinden geen wijzigingen plaats in de duur en hoogte van de WW-uitkering voor de deelnemers aan dit onderzoek. De verwachting is dat in de eigen initiatief-variant de regeldruk voor deelnemers afneemt. Bij de individuele afspraken-variant is de verwachting dat de regeldruk per saldo gelijk blijft. In het algemeen zal de regeldruk voor de ene WW-gerechtigde uit deze groep toenemen, voor de andere WW-gerechtigde geldt dat de regeldruk zal afnemen. De verwachting is dat dit verschil elkaar per saldo opheft.

Doel van het onderzoek is dat naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek de sollicitatieplicht als invulling van de inspanningsplicht in de WW op de meest efficiënte manier wordt ingevuld, waardoor WW-gerechtigden naar verwachting sneller en (meer) duurzaam uitstromen naar werk. Daarmee neemt uiteindelijk de kans op (snellere) maatschappelijke deelname en het (sneller) genereren van inkomsten uit werk toe.

Mogelijke baten van het experiment voor de maatschappij en bedrijven zijn meer arbeidskrachten omdat ten aanzien van de individuele afspraken-groep de verwachting bestaat dat deze mogelijk sneller uitstroomt naar werk. Daarnaast zijn er voor de maatschappij mogelijk lagere uitkeringslasten aangezien meer uitkeringsgerechtigden uit deze groep naar verwachting sneller uitstromen naar werk.

De uitvoeringskosten van dit onderzoek voor UWV bedragen naar verwachting circa €1 miljoen over de periode 2023-2024 en circa €1 miljoen in 2025. Dit heeft te maken met extra contactmomenten met een deel van de WW-gerechtigden uit dit onderzoek en het trainen en instrueren van de UWV adviseurs die met dit onderzoek belast zijn. De onderzoekskosten van het experiment bedragen circa €250.000.

Het inventariseren van de kosteneffectiviteit van de verschillende varianten van de sollicitatieplicht als invulling van de inspanningsplicht in de WW maakt onderdeel uit van de evaluatie van dit onderzoek. De kosteneffectiviteit wordt bepaald door de eventuele (financiële) baten te vergelijken met de uitvoeringskosten. De potentiële financiële baten bestaan uit (a) minder uitkeringslasten en (b) extra belastinginkomsten doordat mensen vaker werken/meer verdienen.